

بهشى ههشتم

ئهو ئه حكامانهى تايهتهندن به تهلاق و جيابونهوه

- ✍ باسى يه كه م: جوړه كانى تهلاق به پيى نه وساتهى كه نافرتهى تيدا تهلاق ددرى له بى نويزيدايه يان نا؟
- ✍ باسى دووهم: جياوازي نيوان نافرتهيكى گوازاوه و نافرتهى نه گوازاوه كه تهلاق بدرى و له بى نويزيدا بى .
- ✍ باسى سييه م: گيرانه وهى نافرتهيك كه له بى نويزى دا تهلاقدرا بى .
- ✍ باسى چوارهم: دهست هه لگرتنى ژن له ميړده كهى له ماوهى بى نويزى دا (خلع).

مائپهري به ههشت

www.ba8.org

هه ميشه له گه لمان بن بو بهر هه مى نوئ

باسی یه کهم

جوړه کانی ته لاق به پیبی نهوساتهی نافرتهی تیدا ته لاق دهری له بی نویژی دایه یان نا؟

ته لاق به پیبی نهوساتهی که نافرتهی تیدا ته لاق دهری له بی نویژی دایه یا خود نا؟ ده بیته دوو به شهوه:

یه کهم: «ته لاقی سوننی»:

دووه م: «ته لاقی بیدعی»:

خالی یه کهم: ته لاقی سوننی:

* برگه یی یه کهم: مانای ته لاقی سوننی:

«ته لاقی سوننی»: نهوه یه که ته لاق دانه که له سهر نهو چوتیه تی و شیوازه بی که شهرعی باسی کردووه و ریگهی پیداوه. نهویش نهوه یه که پیوا خیزانی خوئی ته لاق بدات له پاکیتییه کدا که نه چوویته لای.

* برگه یی دووه م: شهرعیه تی ته لاقی سوننی:

وه کو و تمان «ته لاقی سوننی»: نهوه یه که ته لاق دانه که له سهر نهو چوتیه تی و شیوازه بی که شهرعی باسی کردووه و ریگهی پیداوه. نهویش نهوه یه که پیوا خیزانی خوئی ته لاق بدات له پاکیتییه کدا که نه چوویته لای.

که و ابوو: نهو ته لاق دانسی که قور تان و سوننه ت باسیان لیوه کرده ووه و شیوازوو چوتیه تییه که یان ده ست نیشان کردووه، نهوه یه که دوو مهرجی تیدا بی:

یه کهم: نهو نافرتهی که ته لاق دهری ده بی له پاکیتی دا بی، نهک له بی نویژی دا.

دووه م: وه نابی له ماوهی نهو پاکیتییه دا جیماعیان کرد بی.

نهو جا بو میرد دروسته خیزانی خوئی ته لاق بدات، نه گهر بیانویه کی شهرعی هه بوو. که و ابوو: نه گهر ته لاق دانه که نهو دوو مهرجی تیدا بی نهوه شهرعیه تی هه یه.

به لگهش بو نهوه:

خودای زانو کار له جی ده فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ﴾ الطلاق: ۱

واته: «نهی پیغه مبهری خوا» ﷺ «به نومته که ت بلئی: کاتیک که خیزانه کانی خویمان ته لاق دهن، با له کاتی ده ست پی کردنی عیده یاندا ته لاق یان بدن».

که و ابوو: ته لاق دان هه روا شتیکی ههوانته کاری و بی سهره و به ره نی یه، به لکو شهرعی کومه لی شهرت و مهرجی داناوه بو میرد تاوه کو به پیبی نهو شهرت و مهرجانه خیزانی ته لاق بدات، جا یه کیک لهو مهرجانهی که خودا داین اوه

بو نهو مبهسته، نهوه یه که نهو نافرته ده بی له کاتی ده ست پیکردنی عیده دا بی ﴿فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ﴾.

وه نهو عیده هیش که خودا باسی کردووه کراوه به مهرجی شهرعیه تی ته لاق نهوه یه که نهو نافرتهی ته لاق دهری ده بی له پاکیتی دا بی، نهک له بی نویژی دا. وه نابی له ماوهی نهو پاکیتییه جیماعیان کرد بی.

نہمہش پیغہمبہر روونی کردوتہوہ بویمان:

«عَبْدَ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍ» «خوای لی رازی بی» خیزانہکھی خوئی تہلاق دا کہ لہ بی نویشی دا بوو، نیمامی»
 «عمر» تہوی بو پیغہمبہر «ﷺ» باسکرد، پیغہمیش «ﷺ» زور تورہبوو بوہیہ فرمانی پیکردوو فہرموی:
 «مُرَةٌ فَلْيُرَاجِعْهَا ثُمَّ لِيُمْسِكْهَا حَتَّى تَطْهَرُ، ثُمَّ تَحِيضٌ حَتَّى تَحِيضَ حَيْضَةَ أُخْرَى مُسْتَقْبَلَةَ سَوَى حَيْضَتِهَا الَّتِي
 طَلَّقَهَا فِيهَا»، ثُمَّ تَطْهَرُ، ثُمَّ إِنْ شَاءَ أَمْسَكَ بَعْدَ وَإِنْ شَاءَ طَلَّقَ قَبْلَ أَنْ يَمَسَّ فَلْيُطَلِّقْهَا طَاهِرًا قَبْلَ أَنْ يَمَسَّهَا [فَتِلْكَ
 الْعِدَّةُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ تُطَلَّقَ لَهَا النِّسَاءُ] فَذَلِكَ الطَّلَاقُ لِلْعِدَّةِ كَمَا أَمَرَ اللَّهُ [

واتہ: «پیی بلی با بیگیڑپیتہوہو دہستی لی بہرنہدا، تا لہو بی نویشیہی پاک دہبیٹہوہ، پاشان بو جاریکی تر
 دہکہویتیہ بی نویشیہکی ترہوہ، جگہ لہو بی نویشیہی کہ تییدا تہلاق دراوہ، پاش تہم بی نویشیہش کہی پاکہوہ بوو،
 تہوجا تہگہر ویستی لہسہر ہہبوو دہتوانی دہستی لی بہرنہدا، یان تہگہر ویستی لہسہر بوو دہتوانی دہستی لی
 بہرداو تہلاقی بدات لہو پاکیتیہدا پیش تہوی بجیتہلای و لہگہ لیدا جووتبی. جا تائہو تہلاق دانہ لہ پاکیتیہکدا
 کہ جیماعی تییدانہکرابی، تہو عیدہیہی کہ خودا فرمانی پیکردوہ خیزانی تییدا تہلاق بدری».^(۱)

تہوی لہ «حدیث» کہوہ و ہردہگیری تہویہ:

پیغہمبہر «ﷺ» تہوی فیرمان کرد تہو عیدہیہی کہ خودا لہ قورٹان دا باسی کردوہ و کراوہ بہمہرجی
 شہرعیہتی تہلاق تہویہ:

یہکہم: تہو نافرہتہی کہ تہلاق دہدری دہبی لہ پاکیتی دا بی، نہک لہ بی نویشی دا. «فَلْيُطَلِّقْهَا طَاهِرًا».

دووہم: وہ نابی لہماوہی تہو پاکیتیہدا جیماعیان کردبی. «قَبْلَ أَنْ يَمَسَّهَا».

جا تہگہر تہلاق دانیک تہو دوو مہرجہی تییدا بوو تہوہ جیگای خوئی گرتوہو بہتہلاقیکی شہری دادہنری»
 «فَتِلْكَ الْعِدَّةُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ تُطَلَّقَ لَهَا النِّسَاءُ».

تائہم تہلاق دانہش بہم دوو مہرجہ پیی دہوتری» تہلاقی سوننی».

* برگہس سیبہم: حوکمی تہلاقی سوننی:

تہم جوڑہیان زانایان یہکدہنگن لہسہر تہوی کہ تہلاقی پیی دہکہویتی. ^(۲)

(۱) صحیح البخاری - کتاب تفسیر القرآن سورة البقرة - باب : وقال مجاهد : إن ارتبتم : " إن لم حديث : ٤٦٢٧ ، و کتاب الطلاق باب قول الله تعالى : يا أيها النبي إذا طلقتم النساء - حديث : ٤٩٥٦ ، و باب وبعولتهن أحق بردهن في العدة - حديث : ٥٠٢٥ ، و کتاب الأحكام باب : هل يقضي القاضي أو يفني وهو غضبان - حديث : ٦٧٦٠ . صحیح مسلم - کتاب الطلاق باب تحريم طلاق الحائض بغیر رضاها - حديث : ٢٧٥٤ . صحیح ابن حبان - کتاب الطلاق ذکر الأمر لمن أراد أن يطلق امرأته أن يطلقها في طهرها - حديث : ٤٣٢٤ . موطأ مالك - کتاب الطلاق باب ما جاء في الأقراء وعدة الطلاق وطلاق الحائض - حديث : ١٢٠٥ . سنن أبي داود - کتاب الطلاق أبواب تفريع أبواب الطلاق - باب في طلاق السنة حديث : ١٨٧٧ . سنن الصغری - کتاب الطلاق باب : وقت الطلاق للعدة التي أمر الله عز وجل أن - حديث : ٣٣٥٤ . السنن الكبرى للنسائي - کتاب الطلاق وقت الطلاق للعدة التي أمر الله حل ثاؤه بها - حديث : ٥٤٢٠ .
 (۲) الفقه الإسلامي وأدلته ٩/ ٤٠٣ .

خالي دووهم: ته لاقى بيدعى:

* برگهس به ڪم: ماناس ته لاقى بيدعى:

«ته لاقى بيدعى»: ٿوهيه ڪه ته لاق دانه ڪه له سر ٿهو چوتيه تي و شيوازه نه بي ڪه شهرع باسى ڪردووهو ريگهي پيداوه. ٿهويش ٿهويه ڪه پياو خيڙاني خوي ته لاق بدات له کاتي بينويڙي دا، يان له پاڪيتيه ڪدا ڪه چويتيه لاي.

* برگهس دووهم: شهرعيتي ته لاقى بيدعى:

وه ڪو وتمان «ته لاقى بيدعى»: ٿهويه ڪه ته لاق دانه ڪه له سر ٿهو چوتيه تي و شيوازه نه بي ڪه شهرع باسى ڪردووهو ريگهي پيداوه. ٿهويش ٿهويه ڪه پياو خيڙاني خوي ته لاق بدات له کاتي بينويڙي دا، يان له پاڪيتيه ڪدا ڪه چويتيه لاي.

ڪهوابو: ٿهو ته لاق دانهي ڪه قورٿان و سوننت هر اميان ڪردووهو نابي ٿافره تي تيڊا ته لاق بدرى، ٿهويه: يه ڪم: ٿهو ٿافره تي ڪه ته لاق دهرى له بي نوڙي دا بي .

دووهم: يان له پاڪيتيه ڪدا بي، جيماعيان تيڊا ڪردي .

جا له حالتدا به هيچ شيويه ڪ بو ميڙد دروسته نيبه خيڙاني خوي ته لاق بدات، ٿه گهر بيانويه ڪي شهرعيتي هه بي. ڪهوابو: ٿه گهر ته لاق دانه ڪه له دوو حالتدا بو، ٿهوا به هيچ شيويه ڪ شهرعيتي ني يه.

به لگهش بو ٿهوه: خوداي زانو ڪار له جي ده فرموي: ﴿يَأْيُهَا النَّيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا

الْعِدَّةَ﴾ الطلاق: ۱ واته: «ٿهي پيغه مبهري خوا» ﴿عَلَيْهِنَّ﴾ به ٿومه ته ڪهت بلئ: ڪاتيڪ ڪه خيڙانه ڪاني خويان ته لاق دهن، با له کاتي ده ست پي ڪردي عيده ياندا ته لاقيان بدن».

جامادام خودا فرماني به وه ڪردوه ڪه له عيدهي خويان دا ته لاق بدرين، ٿه مهه خوي بو خوي نه هي ڪردن و هر ام ڪردي پيچه وانه ڪه يه تي.

ڪهوابو: ٿهم ته لاق دانه خودا ريگهي پي نه داوهو فرماني ٿهوي له سر ني يه، به لڪو به ته واوي پيچه وانهي ٿه مروه فرماني خودايه، بويه هر ڪه سيڪ خيڙاني خوي ته لاق بدات له کاتي بي نوڙي دا يان له پاڪيتيه ڪدا ڪه جيماعيان تيڊا ڪردي، ٿهوا سنور به زيني ڪردووهو ڪاريڪي هر امي ٿه نجام داوهو فرماني خوداي شڪاندووهو خوي دوچاري تاون و زولم و ستم ڪردووه.

﴿يَأْيُهَا النَّيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ . . . . . وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ

نَفْسَهُ﴾ الطلاق: ۱ واته: ٿه مهيه سنوري شهرعيتي و بهرنامهي خودا له بارهي ته لاقوهو، بويه وشيارين ده ست دريڙي و سنوربه زيني نه ڪهن و له سنوري خودا دهرنه چن، چونڪه هر ڪه سيڪ سنوربه زيني بڪات و ته لاق داني به پي شهرعي خودا نه بي، ٿهوا خوي دوچاري زولم و ستم و تاون ڪردووه.

وه کو پیشتر باسماں کرد، کاتیک «عَبْدُ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ» «خوای لی رازی بی» خیزانه کهی خوئی ته لاق دا له بی نویژی دا، پیغمبهر «صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ» توره بوو، وه فرمانی پیکرد که بیگیرته وه ده ستبهرداری نه بی تا پاک ده بیته وه «مُرَّةٌ فَلْيُرَاجِعْهَا ثُمَّ لِيْمَسْكُهَا حَتَّى تَطْهُرَ، ثُمَّ تَحِيضَ، ثُمَّ تَطْهُرَ»، نه و جا ده توانی به پی فرمانی خودا له عیده کهی خوئی دا ته لاقی بدات «فَلْيُطْلَقْهَا طَاهِرًا قَبْلَ أَنْ يَمَسَّهَا». وه نه وه شی بو رونکرده وه که ته لاق دان به پیی شهرع ده بی نه دو مهرجهی تیدابی «فَبَلِّغِ الْعِدَّةَ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ تُطْلَقَ لَهَا النِّسَاءُ»، نه گهر نا ته لاق دانه که سه ری له بی شهرعی وه درده چی .

جاله وه پیغمبهر فرمانی کرد که ته لاق دان به جوړه هیچ شهرعی ته یکی نی یه و پیچه وانهی فهمانی خودایه .

* برگی سیه م : حوکمی ته لاقی بیدعی :

وه کو له برگی دووم دا باسماں کرد نه م جوړه ته لاق دانه له گهل شهرع دا یه ک ناگریته وه و له سه داسه د پیچه وانهی قورئان و سوننه ته و، ههر کهس به م شیویه خیزانی خوئی ته لاق بدات، خوئی تاوانبار کرد وه و سنوری شهرعی به زاندر وه . له مه دا زانایان و شهرعناسان یه کده نگ. (۳)

به لام له کهوتنی ته لاقه که دا زانایان و شهرعناسان جیاوازن، زوربهی زوری شهرعناسان له وانه ههر چوار مه زه به که و شوینکه وتوانیان له سه ر نه وه ن که نه م جوړن ته لاق دانه ههر چنده حرامه به لام ده که ویت و حوکمی ته لاقی به سه ردا ده چه سپی. (۴)

به لام کو مه لیک له شهرعناسانی پیشین له سه ر نه وه ن که نه م جوړه ته لاق دانه ناکه ویت، له وانه «طاسوس، عکرمة، محمد بن إسحاق، خلاس بن عمر»، وه هه وه ها «ابن حزم» و کو مه لیک له شوین که وتوانی مه زه به بی «أبو حنيفة و مالك و أحمد» له سه ر نه وه ن که ناکه ویت، تیمامی «ابن تیمیة و ابن قیم» نه و یان په سه ند کرد وه که نه م جوړه ته لاقه ناکه ویت. (۵)

(۳) المغنی ۱۰/۳۲۴، بداية الاجتهاد ۲/۴۷، مجموعة فتاوی ابن تیمیة ۷/۳۳، صحیح فقه السنة ۳/۲۹۶

(۴) المجموع ۱۰/۳۹۸، المغنی ۱۰/۳۲۷، بداية الاجتهاد ۲/۴۸، زاد المعاد ۵/۲۲۳، مجمعة فتاوی ۳۳/۸۱

(۵) المحلی ۱۱/۴۵۲، بداية الاجتهاد ۲/۴۸، مجموعة فتاوی ابن تیمیة ۳۳/۲۲-۹۸، زاد المعاد ۵/۲۲۱

باسي دووهم

جياوازي نيوان نافرته تي گواراوهو نافرته تي نه گواراوه (۱) كه ته لاق بدري و له بي نوڙيدا بي

ٿهو حوڪمهي كه باسماڻ ڪرد دهرارهي ته لاق سونني و بيدي تايهته به نافرته تيڪ كه گوڙر ايتهوه و چويته لاي ميڙدي خوي.

كه و ابو: ته گهر نافرته تيڪ نه گوڙر ايتهوه، ٿهوا مهسه لهي پاڪي تي و بي نوڙي نايگريتهوه و شمولي ناکات، بويه دهوتوري ته لاق بدري له بي نوڙي دا بي يان له پاڪي تي دا بي .

وه نافرته كهش هيچ عيدهيه كي له سهر نييه له دواي ته لاق دانه كهي، كهواته دواي ته لاق دانه كهي راسته و خو بوي هيه ماره بڪري له يه ڪيكي تر.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَةٍ تَعُدُّنَهَا﴾
الأحزاب: ۴۹. واته « ٿي ٿهو كه سانهي باوه رتان هيناوه ڪاتيڪ نافرته تاني باوه ردار ماره ده ڪن، پاشان كه ته لاقيان ده دن پيش ٿهوي بچنه لايان، ٿهوا هيچ عيدهو ماوه يه ڪتان نييه به سهر يانهوه له دواي ته لاق دان، بويه راسته و خو ده تانن شو بڪه نه وه.»

به پي تايهته كه خوي پهروه ردار ريگهي داوه نافرته ته لاق بدري پيش ٿهوي بگوڙر ايتهوه و، هيچ ڪاتيڪشي بو نه ڪردوه به مهرج و، هيچ حاله تيڪيشي بو نه ڪردوه به ريگر، واته ڪاتي پاڪي تي بو نه ڪردوه به مهرج و، حاله تي بي نوڙيشي بو نه ڪردوه به ريگر.

هروه باسي ٿهوه شي ڪردوه كه نافرته تي نه گوڙر اوه له پاش ته لاق داني هيچ عيدهيه كي له سهر نييه و دهوتوري دواي ته لاق دانه كهي شو بڪات، چونكه عيدهي بو ٿهويه بزاني ٿهوه نافرته ته سڪپه يان خود نا، جا له بهر ٿهوي ٿم نافرته نه گوڙر اوه تهوه، بويه ٿه گهري سڪپري لي ناکري، هه بويه عيده كهش شمولي ناکات و نايگريتهوه.

به لام نافرته تيڪ كه گوڙر ايتهوه، ٿه گهري سڪپري لي ده ڪري، بويه عيده شمولي ده ڪات، جا بو ٿهوهي ٿهوه عيدهيه زياد له پيويست دريڙه نه ڪيشي، شهر حهرامي ڪردوه له بي نوڙيدا ته لاق بدري، وه بو دلنيا بوونيش لهوهي كه ٿه گهري سڪپري لي نه ڪري، شهر حهرامي ڪردوه له پاڪي تي ڪدا ته لاق بدري كه جيماعيان ڪردبي.

به لام نافرته تي نه گوڙر اوه له بهر ٿهوهي عيده شمولي ناکات، ته گهر له بي نوڙيشدا ته لاق بدري ڪاريگهري بو سهري نافرته ته ڪه دروست ناکات، هروه ها له بهر ٿهوهي نه گوڙر اوه تهوهو له گهل يه ڪدا جوتنه بوون، بويه پاڪي تي ش به مهرج نه گيراوه.

كه و ابو: نافرته تيڪ ٿه گهر نه گوڙر ايتهوه نه بي نوڙي ريگره له ته لاق داني، وه نه پاڪي تي ش مهرجه بو ته لاق داني. وه زانايان له كهوتني ٿم ته لاقه يه ڪه دهنگن. (۷)

(۱) مدهست به نافرته تي گوڙر اوه: ٿهوه نافرته يه كه چويته لاي ميڙدي خوي و تيڪه لي سهر جيان له گهل يه ڪدا ڪردبي، نه گوڙر اوه ش: ٿهوه نافرته يه كه ماره ڪراوه و نه چوته لاي ميڙدي خوي.

باسي سيهه

گيرانهوي نافرتهيك كه له بي نويڙي دا ته لاقدر ابي

وه ڪو وٽان ته گهر نافرتهيك له ڪاتي بي نويڙي دا ته لاق بدر، يان له پاڪيتيه ڪدا كه سهجي له گهل ڪرابي،
 نهوا هه چهنده پياوه ڪه تاوانبار دهبي، بهلام ته لاق دانه ڪه جي هيچ ناگري و له سهري ناکهوي، جا له بهر نهوه
 پيوسته له سهري پياو دست بهرداري نهوه نافرته نه بي و بيگيرتتهوه، پاش گيرانهوي، دهبي چاوهري بڪات تا
 خيزاني لهوه بي نويڙيهي پاڪ دهبيتتهوه ڪه تييدا ته لاقدر اوه. پاش پاڪ بوونهوي يه ڪم، دهبي چاوهري بڪات دووباره
 بڪهويتته بي نويڙيهي ڪي ترهوه جگه لهوه بي نويڙيهي ڪه تييدا ته لاق درابوو، پاشان بو جاري دووه پاڪ بيتتهوه،
 تينجا ته گهر بيهوي دهتواني دست بهرداري بي و ته لاق بدات.
 وه ته گهر له پاڪيتيه ڪدا ته لاق دا ڪه لهوه پاڪيتيه دا جيماعيان ڪردبوو، نهوا نهويش دهبي چاوهري پاڪبوونهوي
 دووه بڪات لهدوي نهوه بي نويڙيهي ڪه بهدوي نهوه پاڪبوونهوا دي تييدا ته لاق داوه.

به لگهش بو نهوهي وا وٽرا:

«عَبْدَ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍ» «خَوَاي لِي رَازِي بِي» «خِزَانَهُ كَيْ خَوِي تَه لَاقِ دَا ڪَه لَه بِي نَوِيڙِي دَا بُوو، نِي مَامِي»

عمر» نهوه بو پيغهمبر ﷺ باسڪرد، پيغهمريش ﷺ «زُور توره بوو بويه فرماني پيڪردو و فهرموي:

«مَرَّةٌ فَلْيُرَاجِعْهَا ثُمَّ لِيْمَسْ كَهَا حَتَّى تَطْهُرَ، ثُمَّ تَحِيضُ [حَتَّى تَحِيضَ حَيْضَةٌ أُخْرَى مُسْتَقْبَلَةً سِوَى حَيْضَتِهَا الَّتِي

طَلَقَهَا فِيهَا]، ثُمَّ تَطْهُرَ، ثُمَّ إِنْ شَاءَ أَمْسَكَ بَعْدُ وَإِنْ شَاءَ طَلَّقَ قَبْلَ أَنْ يَمَسَّ [فَلْيُطَلِّقْهَا طَاهِرًا قَبْلَ أَنْ يَمَسَّهَا] فَتِلْكَ

الْعِدَّةُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ تُطَلَّقَ لَهَا النِّسَاءُ [فَذَلِكَ الطَّلَاقُ لِلْعِدَّةِ كَمَا أَمَرَ اللَّهُ]

واته: «پي بي بلي با بيگيرتتهوه و دهستي لي بهرنه دا، تا لهوه بي نويڙيهي پاڪ دهبيتتهوه، پاشان بو جاري ڪي تر
 ده ڪهويتته بي نويڙيهي ڪي ترهوه، جگه لهوه بي نويڙيهي ڪه تييدا ته لاق دراه، پاش نهوه بي نويڙيهي ڪي پاڪهوه بوو،
 نهوه جا ته گهر ويستي له سهري هه بوو دهتواني دهستي لي بهرنه دا، يان ته گهر ويستي له سهري بوو دهتواني دهستي لي
 بهرداو ته لاق بدات لهوه پاڪيتيه دا پيش نهوهي بجيتته لاي و له گه ليدا جووتبي. جا تائهوه ته لاق دانه له پاڪيتيه ڪدا
 ڪه جيماعي تيदानه ڪرابي، نهوه عيدهيهي ڪه خودا فرماني پيڪردوه خيزاني تييدا ته لاق بدر»^(۸)

(۸) صحيح البخاري - ڪتاب تفسير القرآن سورة البقرة - باب : وقال مجاهد : إن ارتبتم : " إن لم حديث : ۴۶۲۷، و ڪتاب الطلاق باب قول الله تعالى : يا أيها النبي إذا طلقتم النساء - حديث : ۴۹۵۶، و باب وبعولتهن أحق بردهن في العدة - حديث : ۵۰۲۵، و ڪتاب الأحكام باب : هل يقضي القاضي أو يفتي وهو غضبان - حديث : ۶۷۶۰. صحيح مسلم - ڪتاب الطلاق باب تحريم طلاق الحائض بغير رضاها - حديث : ۲۷۵۴.

باسی چوارهم

دهست هه‌لگرتنی ژن له میرده‌کهی له ماوهی بی نوێژی دا (خلع)

«خلع»: بریتیه لهوهی ئافرهت داوا له پیاوه‌کهی بکات دهست بهرداری بی و دهستی لی هه‌لگری، بهرامبه بهو مالهی که نافرته‌که دهیداته پیاوه‌که. واته ته‌گهر ئافرهت بیانویه‌کی شهرعی هه‌بوو بو تهوهی له میرده‌کهی جیابیتهوه، ئەوا بوی دروسته داوا له‌میرده‌کهی بکات دهستی لی هه‌لگری، له‌به‌رامبه‌ر ئەوه‌ش دا نافرته‌که هه‌ندی پاره یان موئک بداته میرده‌کهی.

«خلع» دروسته بگری، ته‌گهر له‌کاتی بی نوێژیشدا ئەنجام بدری، بویه بی نوێژی په‌یوه‌ندی به «خلع» وه نییه‌و وه‌کو ته‌لاق نی یه، چونکه جیابونه‌وهی ئافرهت له‌کاتی بی نوێژی دا، زهره‌رو زیانه‌کهی بو ئافرهت ئەوه‌یه که عیده‌کهی زیاد له پیویست درێژه ده‌کیشی، به‌لام «خلع» به‌ره‌زامه‌ندی خویه‌تی و ئەو درێژه‌کیشانهی پی په‌سه‌نده، ئەمه‌ش ئەوه ده‌سه‌لینی که مانه‌وهی لای می‌ردی زهره‌ری زۆتره له‌ زیانه‌ی که له درێژه‌کیشانی عیده‌کهی لی ده‌که‌وی، بویه زهره‌ری که‌متر په‌سه‌ند ده‌کات له پیناو تیوه‌نه‌گلانی به‌ زیانیکی گه‌وره‌تر.

هه‌روه‌ها «خلع» جیاوازه له‌گه‌ل ته‌لاق چونکه عیده‌ی ته‌لاق سی بی نوێژیه، به‌لام عیده‌ی «خلع» یه‌ک بی نوێژیه، که‌وابوو: عیده‌ی «خلع» هه‌رچه‌نده درێژه بکیشی ناگاته عیده‌ی ته‌لاق دان.

ئهمه‌ش بو چوونی مه‌زه‌به‌ی «الحنفیه، الحنابله، الشافیه» کانه، وه ئیمامی «ابن تیمیه» ش ئەمه‌ی په‌سه‌ند کردوو. (۹)

مایدیه به هشت

www.ba8.org